

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Враховуючи постійні зміни, що відбуваються в економіці та реформування системи бухгалтерського обліку у відповідності до міжнародних стандартів фінансової звітності надає господарюючим суб'єктам більше самостійності в організації та виборі способів і методів ведення бухгалтерського обліку. Від того, яка буде прийнята облікова політика, залежить система бухгалтерського обліку, а від системи бухгалтерського обліку та якості звітності залежить обґрунтованість прийнятих управлінських рішень користувачами облікової інформації.

Як зазначається в Законі України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” облікова політика являє собою сукупністю принципів, процедур та методів, що використовуються для складання фінансової звітності на підприємстві. Поняття «облікова політика підприємства» передбачає, як у МСФЗ, так і в українському законодавстві те, що підприємство до початку звітного періоду повинно обрати найефективніші методи, методики та способи оцінки організації обліку, які будуть використовуватися ним для складання фінансової звітності й ведення поточного обліку. В більш широкому розумінні, облікова політика – це закріплені у нормативних актах дозволені та допустимі законодавством організаційні, методологічні підходи, правила та методики, присвячені функціонуванню та організації інформаційного простору суб'єктів господарювання. У вузькому ж розумінні, облікова політика – це своєрідні правила ведення та організації бухгалтерського обліку підприємства та формування фінансової звітності, закріплені внутрішнім регламентом підприємства.

Економічні умови, що склалися на сучасному етапі розвитку ринкових відносин, вимагають від підприємства дотримання певних правил звітування,

формування та подання фінансової звітності до відповідних регулюючих органів та певних норм при веденні обліку підприємства, в загальному розумінні. Для того, щоб з хаосу створити чітку та змістовну систему бухгалтерського обліку власник (керівник) і бухгалтер повинні мати ґрунтовні знання про підприємство, на якому організовується бухгалтерський облік.

Основне призначення облікової політики – це документально підтвердити засоби ведення бухгалтерського обліку, які застосовує підприємство, при цьому облікова політика має допомагати підприємству в отриманні достовірної інформації про свій фінансовий стан, та результати діяльності, що в свою чергу є необхідним для всіх користувачів бухгалтерської звітності в процесі прийняття відповідних рішень.

Причинами появи облікової політики в ринкових умовах також є: альтернативні варіанти щодо організації і ведення бухгалтерського обліку передбачені законодавчими документами; розширення видів діяльності та організаційно-правових форм суб'єктів господарювання; зміна ролі бухгалтера в господарському житті підприємства від простого реєстратора господарських операцій до активного його учасника.

В економічній літературі виділяють декілька видів облікової політики: облікова політика для цілей фінансового обліку; облікова політика для цілей оподаткування та облікова політика для цілей управлінського обліку.

Розглянувши різні підходи до трактування сутності поняття “облікова політика” дозволяє виокремити чотири основні, в межах яких облікова політика розглядається як: сукупність способів ведення бухгалтерського обліку і звітності; вибір методологічних прийомів, принципів, правил, процедур, які застосовуються при організації і веденні бухгалтерського обліку і звітності;

внутрішній основоположний документ для організації бухгалтерського обліку;

формування уніфікованих підходів й правил організації і ведення бухгалтерського обліку та формування бухгалтерської (фінансової) звітності суб'єктами господарювання в межах окремої держави, тобто на макрорівні і мікрорівні. Можна сказати, що основне призначення облікової політики – це документально підтвердити засоби ведення бухгалтерського обліку, які

застосовує підприємство, при цьому облікова політика має допомагати підприємству в отриманні достовірної інформації про свій фінансовий стан, та результати діяльності, що в свою чергу є необхідним для всіх користувачів бухгалтерської звітності в процесі прийняття відповідних рішень.

В процесі формування облікової політики можна віокремити кілька етапів: виявлення проблем використання об'єктів бухгалтерського обліку, по відношенню до яких повинна бути розроблена облікова; ідентифікація, аналіз та оцінка факторів, що впливають на вибір принципів, процедур та методів бухгалтерського обліку, а також фінансову звітність; виявлення можливих принципів, методів та методик бухгалтерського обліку; вибір принципів, методів та методик бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які відповідають умовам діяльності суб'єкта господарювання та відповідають вимогам користувачів бухгалтерської інформації; проектування облікової політики, що була обрана відповідно до формальних вимог.

Доцільно зазначити й загальні вимоги, що висуваються до облікової політики суб'єкта господарювання: облікова політика повинна бути однаковою для всіх суб'єктів господарювання в межах одного підприємства чи холдингу, це передбачає обов'язкове застосування виділених методів та методик усіма структурними підрозділами, незалежно від виду здійсненої діяльності та їх місцезнаходження; однакові принципи, методи та методики бухгалтерського обліку повинні застосовуватися до усіх бізнес-процесів підприємства; метод відображення облікових операцій, оцінка активів та зобов'язань на протязі року, а також від одного звітного періоду до іншого, як правило, залишається незмінним.

Від уміло сформованої облікової політики багато в чому залежить не тільки ефективність управління бухгалтерським обліком, але й фінансово-господарська діяльність підприємства та стратегія його розвитку на тривалу перспективу. Тому формування облікової політики на підприємстві – дуже трудомісткий і відповідальний процес.